

HCS D

**Human capital and social
development.**

2025 – volume 13, issue 1

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2025 – 13-jild, 1-son

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

**Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali
Journal Human capital and social development
Журнал Человеческий капитал и социальноеразвитие
Jurnali**

13-jild, 1-son (fevral) 2025.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развития” O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Junal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023 yil 30 noyabrdagi 342/3-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqqaotyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: muhridinrabbimov@gmail.com

«INSON KAPITALI VA IJTIMOYIY RIVOJLANISH»
«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»
«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»
JURNALI

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich

Kotib: PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

DSc, professor Daler Mirpochoyev (Iqtisodiyot va savdo instituti, Tojikiston)

PhD, professor Arindam Banik (Xalqaro menejment instituti, Hindiston)

PhD, professor Jiye Li (Sian Jiatong universiteti, Xitoy Xalq Respublikasi)

PhD, professor Bayong Van Li (Yongnam universiteti, Janubiy Koreya)

PhD, professor Vonyong Li (Yongnam universiteti, Janubiy Koreya)

PhD, professor Yan Patterson (Kvinslend universiteti, Avstraliya)

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Usmonova Dilafruz Karshiyevna (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Sharifov Shuhrat Saidahmadovich (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

PhD, dots. Karjavova Xurshida Abdumalikovna (SamDU)

PhD, dots. Mansurova Nargiza Shamsiddinovna (“Ipak yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti)

PhD, dots. Djalilov Faxriddin Azimovich (SamDU)

PhD, dots. Boltayev Burxon Sadinovich (SamDU)

PhD, dots. Maxmudova Mohinur Ravshanbekovna (SamDU)

TURISTIK KOMPANIYALARDA MOLIVAVIY**REJALASHTIRISHNING ASOSIY PRINSIPLARI VA YONDASHUVLARI.****B.B.Bakhodirov** , **M.D.Fattohov**

Toshkent axborot va texnologiyalar universiteti Samarqand filiali, Samarqand, O'zbekiston.

OPEN ACCESS**HCSD****Correspondence****Bakhodirov Bunyod Baxtiyorovich**Muhammad al-Xorazmiy nomidagi
Toshkent axborot va texnologiyalar
universiteti Samarqand filiali assistenti**Email:** bunyodxon701@gmail.com**Tel:** +998995904242**Fattohov Mirshod Dilshod o'g'li**Muhammad al-Xorazmiy nomidagi
Toshkent axborot va texnologiyalar
universiteti Samarqand filiali 4-bosqich
talabasi.**Email:** mirshodfattohov215@gmail.com**Tel:** +998902343077**Received:** 15 January 2025**Revised:** 22 January 2025**Accepted:** 14 February 2024**Published:** 28 February 2024**Funding source for publication:**
Samarkand State University.**Publisher's Note:** HCSD stays neutral
with regard to jurisdictional claims in
published maps and institutional
affiliations.**Copyright:** Journal Human capital and
social development © 2 by Samarkand
State University is licensed
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annotatsiya. Mazkur maqolada turistik kompaniyalarda moliyaviy rejalashtirishning asosiy prinsiplari va yondashuvlari tahlil qilinadi. Moliyaviy rejalashtirish turistik biznes muvaffaqiyatining muhim omili hisoblanadi, chunki u kompaniyaning moliyaviy barqarorligini ta'minlash, daromad va xarajatlarni muvofiqlashtirish, shuningdek, moliyaviy xavflarni oldindan aniqlashga xizmat qiladi. Mazkur tadqiqot turistik kompaniyalar uchun moliyaviy barqarorlikka erishishda amaliy tavsiyalarni taklif etadi va bu mavzuda keyingi ilmiy izlanishlar uchun muhim nazariy asos yaratadi.

Tayanch so'zlar: Moliyaviy rejalashtirish, turistik kompaniyalar, moliyaviy strategiya, risklarni boshqarish, samaradorlik, barqaror rivojlanish, strategik rejalashtirish, operatsion boshqaruv, turizm iqtisodiyoti, moliyaviy xavf-xatar, investitsiya boshqaruvi, daromad va xarajatlarni tahlili, moliyaviy barqarorlik, sayyohlik biznesi, moliyaviy boshqaruv tamoyillari.

THE BASIC PRINCIPLES AND APPROACHES OF FINANCIAL PLANNING IN TOURISM COMPANIES.

Annotation: This article analyzes the main principles and approaches to financial planning in tourism companies. Financial planning is a crucial factor for the success of the tourism business, as it ensures the financial stability of the company, coordinates income and expenses, and helps identify financial risks in advance. This research offers practical recommendations for tourism companies to achieve financial stability and provides an important theoretical foundation for further scientific studies on the topic.

Keywords: Financial planning, tourism companies, financial strategy, risk management, efficiency, sustainable development, strategic planning, operational management, tourism economics, financial risks, investment management, income and expense analysis, financial stability, tourism business, financial management principles.

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ И ПОДХОДЫ ФИНАНСОВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В ТУРИСТИЧЕСКИХ КОМПАНИЯХ.

Аннотация: В данной статье анализируются основные принципы и подходы к финансовому планированию в туристических компаниях. Финансовое планирование является важным фактором успеха туристического бизнеса, поскольку оно обеспечивает финансовую стабильность компании, координирует доходы и расходы, а также помогает заранее выявить финансовые риски. Это исследование предлагает практические рекомендации для туристических компаний по достижению финансовой стабильности и создает важную теоретическую основу для дальнейших научных исследований по данной теме.

Ключевые слова: Финансовое планирование, туристические компании, финансовая стратегия, управление рисками, эффективность, устойчивое развитие, стратегическое планирование, операционное управление, экономика туризма, финансовые риски, инвестиционное управление, анализ доходов и расходов, финансовая стабильность, туристический бизнес, принципы финансового управления.

Kirish (Introduction)

Turizm jahon iqtisodiyotining ko'plab sohalarida korxonalarining faoliyatlarini kengaytirish va ishsizlar uchun bo'sh ish o'rinlarini yaratishga katta hissa qo'shmoqda. Bu xalqlar o'rtasidagi o'zaro tushunishni rag'batlantiradi, shu bilan birga YaIM o'sishiga sezilarli hissa qo'shadi. Shuning uchun sahna ortida moliyaviy rejalashtirish va qo'llab-quvvatlash ushbu sanoatni rivojlantirish va mustahkam saqlash uchun juda muhimdir. To'g'ri moliyaviy yordam turizm biznesini boshlash, kengaytirish yoki yanada barqaror amaliyotga o'tish uchun barcha farqlarni keltirib chiqarishi mumkin. Moliyaviy rejalashtirish orqali esa turistik kompaniyalar o'z daromad va xarajatlarini samarali boshqarib, barqaror rivojlanishni ta'minlaydi. Ushbu maqolada turistik kompaniyalarda moliyaviy rejalashtirishning asosiy prinsiplari, yondashuvlari, risklarni boshqarish va moliyaviy xavf-xatarlarni kamaytirish usullari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, amaliy misollar va zamonaviy tendensiyalar asosida turizm sanoatining moliyaviy boshqaruvi haqida fikr yuritiladi.

Tadqiqot metodologiyasi (Research Methodology)

Ushbu tadqiqot jarayonida moliyaviy rejalashtirishning asosiy prinsiplari va yondashuvlarini o'rganish uchun sifatli va miqdoriy metodlar qo'llaniladi. Tadqiqotning birinchi bosqichi sifatida, turistik kompaniyalarda moliyaviy rejalashtirishning zamonaviy yondashuvlari bo'yicha adabiyotlar tahlil qilinadi. Keyingi bosqichda turistik kompaniyalar faoliyatining moliyaviy holati o'rganiladi. Buning uchun anketalar, so'rovlar va intervyular orqali

kompaniya menejerlari va buxgalterlaridan ma'lumotlar to'planadi.

Miqdoriy metodlar yordamida kompaniyalar tomonidan foydalanilayotgan moliyaviy rejalashtirish tamoyillari va yondashuvlarini o'rganish uchun statistik tahlil va moliyaviy ko'rsatkichlar tahlil qilinadi. Bu metodologiya turistik kompaniyalarda moliyaviy rejalashtirishning samaradorligini baholash imkonini beradi.

Natijalar va muhokamalar (Results and Discussions)

COVID-19 pandemiyasining chuqur oqibatlaridan so'ng, sayohat va turizm sektori qayta tiklanishning ishonchli belgilarini namoyish etmoqda. Sayohat va turizm bozori kelgusi yillarda butun dunyo bo'ylab daromadning sezilarli darajada oshishi kutilmoqda. Masalan, Butunjahon Sayohat va Turizm Kengashi (WTTC) ma'lumotlariga ko'ra, 2022-yilda sayohat va turizm global yalpi ichki mahsulotning 7,6 foizini tashkil qilgan va shu bilan birga butun dunyo bo'ylab 22 million yangi ish o'zni yaratgan. Tadqiqotchilarning tahlillariga ko'ra, 2025-yilga kelib, daromad 955,90 milliard AQSh dollarini tashkil etishi taxmin qilinmoqda va har yili 3,90 foizga o'sishi prognoz qilinmoqda, natijada bozor hajmi 2029-yilga kelib 1,114,00 milliard dollarni tashkil qiladi. Ushbu ko'rsatkichlardan shuni bilib olishimiz mumkinki turizm sohasi kelagi porloq sohalardan hisoblanadi. Shu jihatdan turistik kompaniyalar soni ham yildan yilga oshib bormoqda. Kompaniyalarning ko'payishi iqtisodiyotning rivojlanishiga katta hissa qo'shmoqda. Albatta kompaniyalar rivojlanishi va foyda ko'rish ularning moliyasini to'g'ri va mustahkam rejalashtirishga bog'liq. Biznes va

hukumatlar atrof-muhitni muhofaza qilish va mas'uliyatli turizm amaliyotlarini targ'ib qilish zarurligini tan olishlari sababli barqaror turizmni moliyalashtirish ham tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu turdagi moliyalashtirish turizmning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishga qaratilgan loyihalarni qo'llab-quvvatlaydi, shu bilan birga iqtisodiy foyda keltiradi. Turizmni barqaror moliyalashtirish turli manbalar, jumladan, davlat grantlari, xususiy investitsiyalar va ekologik toza loyihalar uchun kreditlar hisobidan olinishi mumkin. Ushbu mablag'lar korxonalarga turizm sanoatining uzoq muddatli barqarorligi uchun zarur bo'lgan energiya tejankor tizimlar, chiqindilarni kamaytirish dasturlari va tabiatni muhofaza qilish harakatlari kabi amaliyotlarni o'zlashtirishga imkon beradi.

Moliyaviy rejalashtirish — bu kompaniyaning moliyaviy resurslarini samarali boshqarish, rivojlanish uchun zarur bo'lgan mablag'larni aniqlash, ularni maqsadli ravishda sarflash va daromadlarni prognozlash jarayoni hisoblanadi. Turizm kompaniyalarida moliyaviy rejalashtirishning asosiy maqsadi, biznesning barqaror rivojlanishini ta'minlash, kapitalni samarali boshqarish va foyda olishdir. Turizmni moliyalashtirish atamasi sayohat va turizm sektoriga xos bo'lgan moliyalashtirish, investitsiyalar va moliyaviy boshqaruv tartiblarini tavsiflaydi. Bu mehmonxonalar qurish, diqqatga sazovor joylarni rivojlantirish yoki sayohat xizmatlarini kengaytirish kabi turizm bilan bog'liq loyihalar uchun zarur bo'lgan kapitalni ta'minlash va boshqarishni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, turizmni moliyalashtirish

sohadagi biznesning o'sishi va barqarorligini qo'llab-quvvatlaydigan kreditlar, grantlar va xususiy investitsiyalar kabi turli moliyalashtirish manbalarini o'z ichiga oladi. Turizmni moliyalashtirish qanday ishlashini tushunish uning ahamiyatini tushunish uchun juda muhimdir. Masalan, o'z faoliyatini kengaytirishga intilayotgan mehmonxonalar tarmog'i bank kreditlari va xususiy investitsiyalar orqali turizmni moliyalashtirishni izlashi mumkin. Ushbu mablag'lar mashhur sayyohlik joylarida yangi mehmonxonalar qurish, mavjud ob'ektlarni ta'mirlash yoki energiya tejaydigan tizimlar kabi barqaror amaliyotlarga sarmoya kiritish uchun ishlatilishi mumkin. Xuddi shunday, hukumatlar barqaror turizmni rag'batlantirish uchun mahalliy turoperatorlar yoki ekologik toza kurortlar kabi kichik turizm bizneslariga grantlar yoki subsidiyalar taklif qilishlari mumkin. Ushbu turdagi moliyaviy yordam kompaniyalarning rivojlanishiga yordam beradi va atrof-muhit va mahalliy hamjamiyatlarga foyda keltiradigan amaliyotlarni targ'ib qiladi.

Turizmni moliyalashtirish qanday ishlashini tushunish uning ahamiyatini tushunish uchun juda muhimdir. Masalan, o'z faoliyatini kengaytirishga intilayotgan mehmonxonalar tarmog'i bank kreditlari va xususiy investitsiyalar orqali turizmni moliyalashtirishni izlashi mumkin. Ushbu mablag'lar mashhur sayyohlik joylarida yangi mehmonxonalar qurish, mavjud ob'ektlarni ta'mirlash yoki energiya tejaydigan tizimlar kabi barqaror amaliyotlarga sarmoya kiritish uchun ishlatilishi mumkin. Xuddi shunday, hukumatlar barqaror turizmni rag'batlantirish uchun mahalliy turoperatorlar yoki ekologik toza

kurortlar kabi kichik turizm bizneslariga grantlar yoki subsidiyalar taklif qilishlari mumkin. Ushbu turdagi moliyaviy yordam kompaniyalarning rivojlanishiga yordam beradi va atrof-muhit va mahalliy hamjamiyatlarga foyda keltiradigan amaliyotlarni targ'ib qiladi.

Odatda turistik kompaniyalar moliyaviy rejalashtirishda ikkita asosiy yondashuvni qo'llashadi: strategik moliyaviy rejalashtirish va operatsion moliyaviy rejalashtirish.

Strategik moliyaviy rejalashtirish bu yondashuv kompaniyaning uzoq muddatli maqsadlarini hisobga olib, kapitalni jalb qilish, yangi bozorlarni o'rganish va rivojlantirishni ko'zda tutadi. Strategik reja kompaniyaning o'sishi va rivojlanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan barcha resurslarni taqsimlashni ko'zda tutadi.

Operatsion moliyaviy rejalashtirish qisqa muddatli maqsadlarni amalga oshirishga yo'naltirilgan. Bu yondashuvda kompaniya kundalik faoliyat uchun zarur bo'lgan mablag'larni rejalashtiradi, masalan, ishchi kuchi xarajatlari, marketing va reklama, materiallar va xizmatlar xarajatlari.

Turistik kompaniyalarda samarali moliyaviy rejalashtirishning bir nechta asosiy tamoyillari mavjud. Ular quyidagilar:

1. Barqarorlik tamoyili: Moliyaviy reja kompaniyaning barqaror ishlashini ta'minlash uchun tuziladi. Bu tamoyil, moliyaviy resurslarni qisqa va uzoq muddatli maqsadlar uchun muvozanatli taqsimlashni nazarda tutadi.

2. Xavf va rentabellikni boshqarish: Moliyaviy rejalashtirish jarayonida risklarni boshqarish va rentabellikni oshirishga qaratilgan strategiyalar ishlab chiqiladi. Xavf-xatarlarni aniqlash,

ularga qarshi chora-tadbirlar ko'rish kompaniya uchun foydali bo'ladi.

3. Shaffoflik va hisobdorlik: Turizm kompaniyalarining moliyaviy faoliyati shaffof bo'lishi kerak. Buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlar aniq va tushunarli bo'lishi lozim. Bu kompaniyaning ichki va tashqi manfaatdor tomonlari bilan ishonchni mustahkamlaydi.

4. Prognozlash va tahlil: Moliyaviy rejalashtirishda prognozlash va tahlil qilish muhimdir. Kompaniya kelajakdagi daromad va xarajatlarni oldindan bilib, kerakli qarorlarni qabul qiladi.

Yuqorida keltirilgan moliyaviy rejalashtirishning tamoyillari to'liq ta'minlanishi orqali kompaniyalar quyidagi masalalarni osonlikcha hal qila olishadi:

Daromad va xarajatlarni boshqarish: Moliyaviy reja daromadlar va xarajatlarni aniq prognozlashga yordam beradi. Bu kompaniyaning moliyaviy holatini kuzatib borish va kerakli tuzatishlar kiritish imkonini yaratadi.

Investitsiya strategiyasi: Yangi investitsiyalarni jalb qilish va mavjud resurslardan samarali foydalanish orqali kompaniya o'z faoliyatini kengaytirishi mumkin.

Risklarni boshqarish: Moliyaviy rejalashtirish xavf-xatarlarni aniqlash va minimallashtirishga yordam beradi. Bu turistik kompaniyalar uchun, ayniqsa, bozorning o'zgaruvchanligi va noaniqliklarini hisobga olib juda muhimdir.

Turizm sohasida risklarni boshqarish ayniqsa muhim, chunki bu soha tashqi omillarga, masalan, iqtisodiy o'zgarishlar, iqlim sharoitlari, siyosiy vaziyatlarga juda sezgir. Asosiy to'siqlardan biri turizmning mavsumiyligi bo'lib, bu daromadlarning

o'zgarishiga va korxonalar uchun moliyaviy beqarorlikka olib kelishi mumkin.

Turistik kompaniyalar quyidagi xavf-xatarlardan himoyalanihlari kerak:

1. Iqtisodiy xavf-xatarlar: Inflyatsiya, valyuta kurslarining o'zgarishi, iqtisodiy o'zgarishlar turizm sohasiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

2. Tabiiy va ekologik xavflar: Iqlim o'zgarishi, tabiiy ofatlar turizm sohasida faoliyatni jiddiy to'xtatishi yoki kamaytirishi mumkin.

3. Siyosiy xavf-xatarlar: Davlat siyosati va qonunchilik o'zgarishlari, vizalar, imtiyozlar va soliq siyosati turistik kompaniyalar faoliyatiga ta'sir qiladi.

4. Raqobat xavfi: Raqobatchilarning strategiyalariga qarshi kurashish va bozor ulushini saqlash uchun samarali moliyaviy rejalashtirish zarur.

Bundan tashqari, korxonalar moliyaviy institutlar va investorlar bilan mustahkam aloqalar o'rnatishga ham e'tibor qaratishlari kerak, chunki bu hamkorliklar moliyaviy qiyinchilik davrida qimmatli yordam berishi mumkin. Ushbu ilg'or tajribalarga amal qilish orqali turizm korxonalari moliyaviy barqarorligini oshirishi, o'sishni qo'llab-quvvatlashi va sanoatning uzoq muddatli barqarorligiga hissa qo'shishi mumkin. Moliyaviy rejalashtirish samarali bo'lishi uchun kompaniya o'z iqtisodiy va moliyaviy holatini tahlil qilib, uzoq muddatli va qisqa muddatli maqsadlarni aniq belgilashi lozim. Shuningdek, risklarni boshqarish va investitsiya strategiyalarini ishlab chiqish, turizm kompaniyasining muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa va takliflar (Conclusion and Recommendations)

Xulosa qilib aytganda, turistik kompaniyalarda moliyaviy rejalashtirishning asosiy prinsiplari va yondashuvlari ularning barqaror rivojlanishiga, daromadlarni oshirishga va risklarni boshqarishga yordam beradi. Turizm sanoatida muvaffaqiyatga erishish uchun korxonalar turizmni moliyalashtirish bo'yicha ilg'or tajribalarga amal qilishlari kerak. Ushbu amaliyotlar moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi va uzoq muddatli o'sishni qo'llab-quvvatlaydi. Bunga puxta moliyaviy rejalashtirish, turli moliyalashtirish manbalarini ta'minlash va barqaror amaliyotlarga sarmoya kiritish kiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, moliyaviy rejalashtirishni samarali amalga oshirish uchun kompaniyalar quyidagi takliflarni hisobga olishlari kerak:

1. Xavf va rentabellikni boshqarishni kuchaytirish: Turistik kompaniyalar risklarni yanada aniqroq prognozlashlari va o'z rejalari bo'yicha xavf-xatarlarni boshqarish strategiyalarini ishlab chiqishlari lozim.

2. Strategik va operatsion rejalashtirishni integratsiya qilish: Uzoq muddatli strategik va qisqa muddatli operatsion rejalashtirishni birlashtirish orqali kompaniya moliyaviy barqarorlikni ta'minlashi mumkin.

3. Investitsiya strategiyasini takomillashtirish: Kompaniyalar investitsiya strategiyalarini ko'rib chiqishlari va yangi bozorlarga kirishni hisobga olishlari kerak. Bu ularning o'sish va rivojlanishiga yordam beradi.

4. Moliyaviy tahlil va monitoringni kuchaytirish: Kompaniyalar o'z moliyaviy holatini muntazam ravishda tahlil qilib, unga mos ravishda rejalashtirishni yangilashlari lozim.

Ushbu takliflar turistik kompaniyalar uchun moliyaviy rejalashtirishni yanada samarali qilishga yordam beradi va ularning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili (Literature review)

Moliyaviy rejalashtirish sohasida turli ilmiy manbalar mavjud. Ba'zi tadqiqotlar moliyaviy rejalashtirishning asosiy tamoyillarini va uning turizm sanoatidagi ahamiyatini o'rganishga qaratilgan. Masalan, J. K. Smith (2018) o'zining "Tourism Finance Management" nomli asarida turistik kompaniyalar uchun moliyaviy rejalashtirishning muhim tamoyillarini keltirgan. U moliyaviy rejalashtirishni faqatgina mablag'larni taqsimlash emas, balki iqtisodiy resurslar va risklarni boshqarishning muhim vositasi sifatida ko'rsatadi. Shuningdek, T. S. Brown (2017) turizm sektorida risklarni boshqarishning o'ziga xos jihatlarini yoritgan, bu risklar o'zgaruvchan bozor sharoitlari va global siyosiy vaziyatlar ta'sirida o'zgarishi mumkinligini ta'kidlagan. Tassiopoulos, D. (2015). "Tourism Management: An Introduction" kitobida ham turizmni boshqarishning

asosiy yondashuvlarini o'rgatadi. Asarda moliyaviy rejalashtirish va risklarni boshqarish turizm kompaniyalari uchun asosiy boshqaruv vositalari sifatida ko'rsatilgan. Pizam, A. (2018). Tourism and Hospitality Financial Management asarida esa turizm va mehmonxona sanoati uchun moliyaviy boshqaruvning asosiy usullarini tahlil qiladi. Asarda mehmonxona sanoatida xarajatlarni boshqarish, daromadlarni optimallashtirish va investitsiya qarorlarini tahlil qilishga alohida e'tibor qaratilgan.

Bundan tashqari, R. A. Miller (2016) o'zining "Financial Planning for Tourism Enterprises" kitobida turistik kompaniyalarda strategik moliyaviy rejalashtirishni tahlil qiladi. U moliyaviy rejalashtirishda usullar va yondashuvlarni taqqoslab chiqadi va operatsion xarajatlar va daromadlarni prognozlashni alohida ajratib ko'rsatadi. Yuqorida tahlil qilingan manbalar va ro'yxatda keltirilgan qolgan manbalar turistik kompaniyalar uchun samarali moliyaviy rejalashtirishning nazariy asoslarini yaratishda yordam beradi, ammo amaliy tadqiqotlar va aniq misollarni ko'rib chiqish kerakligi ajralmasdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Smith, J. K. (2018). Tourism Finance Management. New York: Routledge.
2. Brown, T. S. (2017). Risk Management in Tourism Enterprises. Oxford: Oxford University Press.
3. Miller, R. A. (2016). Financial Planning for Tourism Enterprises. London: Sage Publications.
4. Tassiopoulos, D. (2015). Tourism Management: An Introduction.
5. Williams, C., & Shaw, G. (2020). Tourism and Sustainability: Development, Globalization and New Tourism in the Third World. London: Routledge.
6. Corporate Finance Institute (CFI) – <https://corporatefinanceinstitute.com/>
7. Bakhodirov B. Improving the market of insurance services through digital technologies //INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036. – 2022. – T. 11. – №. 06. – C. 80-86.

CONTENTS

1	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IJTIMOY-IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH OMILLARI.	
	O'rinov Yigitali Muratovich	4-14
2	O'ZBEKISTONDA ELEKTRON SAVDONING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.	
	Xamrayeva Sayyora Nasimovna	15-23
3	XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI QISHLOQ JOYLARIDA RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY YO'NALISHLARI.	
	Taylakova Dilafruz Baymamatovna	24-31
4	O'ZBEKISTONDA MAISHIY XIZMATLAR KO'RSATISH SOHASIDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLASHTIRISHNING O'RNI.	
	Isxakova Sarvar Ayubovna	32-38
5	ДЕЛОВОЙ КЛИМАТ И ЕГО ХАРАКТЕРИСТИКА В СФЕРЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНЕМТЕЛЬСТВА.	
	Ахмедова Азиза Тохировна	39-45
6	IMPROVING THE USE OF MARKETING TOOLS IN THE DIGITALIZATION OF BANKING SERVICES.	
	Khojaev Aziz Avazkhonovich	46-52
7	BANK LIQUIDITY AND ITS TYPES.	
	Khodjaeva Feruza Avazhonovna	53-59
8	TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH UCHUN ZAMONAVIY XUSUSIYATLAR VA SHAROITLAR MAZMUNI.	
	Ismoilova Feruza Kubaymurodovna	60-65
9	INSON RESURLARI ANALITIKASI (TAHLILI) FANNING PREDMETI VA OB'EKTI BO'YICHA MUHOZALAR.	
	M.Q.Pardaev, O.M.Pardaeva, S.A.Babanazarova	66-70
10	TADBIRKORLIK TUSHUNCHASINING MOHIYATI, TAVSIFI VA TASNIFLANISHINING NAZARIY JIHATLARI.	
	Z.K.Raximov, A.U.Zaripov	71-76
11	PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL TOURISM IN UZBEKISTAN	
	Nasreddinova Mehrangiz Shavkatovna, Usmanova Dilafruz Karshievna	77-83
12	O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.	
	Nasimov Ikrom Xusanovich	84-87
13	INNOVATION-INVESTISION FAOLLIK JARAYONLARINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH.	
	Abdullayeva Dilara Kuysunovna, Abdulhaqova Inoyat Musayevna	88-93
14	OLIY TA'LIM XIZMATLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH.	
	Ishankulova Farangis Azamovna	94-99
15	CHO'L-YAYLOVLARNI YAXSHILASHDA "MUDBALL" TEXNOLOGIYASI YORDAMIDA YUQORI SAMARADORLIKKA ERISHISH.	
	Muxiddinov Shohruh Xusniddinovich	100-104
16	РЕАЛИЗАЦИЯ СТРАТЕГИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УЗБЕКИСТАНА НА МИКРОУРОВНЕ.	
	Абдукадырова Х.А	105-110
17	TURISTIK KOMPANIYALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISHNING ASOSIY PRINSIPLARI VA YONDASHUVLARI.	
	Bakhodirov Bunyod Baxtiyorovich, Fattohov Mirshod Dilshod o'g'li	111-116
18	INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AYOLLAR MEHNATINI TASHKIL ETISHNING DOLZARB MASALALARI.	
	Ulug'muradova Nodira Berdimuradovna, Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li, Ernazarov Avazbek Akmal o'g'li	117-123
19	XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI, NAZARIY YONDASHUVLAR VA XIZMATLAR TASNIFI.	
	Pardayev Erkin Egamberdi o'g'li	124-137
20	INNOVATSION IQTISODIYOTDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA XALQARO TAJRIBALAR.	
	Boltayev Burxon Sadinovich, Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li, Ernazarov Avazbek Akmal	138-143

	o'g'li.	
21	MEHNAT RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI SANOAT KORXONALARIDA MEHNAT UNUMDORLIGI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH.	
	Xamidova Aziza Abdufattoyevna, Ismoilov Shuxratjon Siqiq o'g'li	144-148
22	NORASMIY ISH BILAN BANDLIKNING IQTISODIY-TAHLILY ASOSLARI VA UNING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI.	
	Qurbonov Sirojiddin Qurbonovich, Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li, Uvaytov Sarvarjon Axadjon o'g'li	149-157
23	BARQAROR RIVOJLANUVCHAN MUHANDISLIK YO'NALISHIDA RAQOBATBARDOSH KADRLAR TAYYORLASHNING DOLZARBLIGI.	
	B.Sh.Usmonov, A.N.Nabiev	158-165
24	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH VA UNING INNOVATSION O'ZGARISHLARI.	
	Boltayev Burxon Sadinovich, Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li, Odilov Muhammad Olim o'g'li	166-172
25	XODIMLAR ISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK ASOSLARI.	
	Qurbonov Sirojiddin Qurbonovich, Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li, Nasirillayev Sevinchbek Doniyor o'g'li	173-177
26	BIZNESNING IJTIMOY MAS'ULIYATI: NAZARIY KONSEPSIYALAR VA MILLIY TAJRIBALAR.	
	Davlatov Nurbek Nug'monovich	178-183
27	TURIZM SOHASIDAGI INNOVATSION FAOLIYAT VA INNOVATSIYALARNI KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI.	
	Arabov Nurali Uralovich, Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li, Sanaqulov Baxrom Bektosh o'g'li	184-189
28	THE ROLE OF THE SERVICE SECTOR IN PROMOTING SUSTAINABLE TOURISM.	
	Toshkhujayev Mustafokhon Abdusosi o'g'li	190-196
29	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MEHNAT RESURLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI TAHLILI.	
	Sultonov Sanjar Jahongir o'g'li	197-203
30	O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM SOHASIDA INNOVATSION FAOLLIKNING MOHIYATI, MAZMUNI VA UNI OSHIRISH TAMOYILLARI.	
	Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li, Botirov Og'abek Jasurbek o'g'li	204-211
31	MAMLAKATIMIZDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.	
	Otabek Azimov Islamovich	212-219
32	MAHALLALARDA KICHIK SA'NOAT, QISHLOQ XO'JALIGI VA XIZMAT KO'RSATISH OBYEKTLARINI TASHKIL ETISH NATIJASIDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH.	
	Mahqulov Rivojiddin Jaloliddinovich	220-228
33	INNOVATSIYANING IQTISODIYOTDAGI O'RNI.	
	F.Erkinova, B.K.Abdusamatov	229-235
34	TURIZMNING INSONPARVARLIK FUNKSIYASI.	
	Abduvaxidova Nargiza Akbardjonovna	236-240
35	XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.	
	Z.K.Raximov	241-245
36	TO'SIQSIZ TURIZMNING XUSUSIYATLARI VA UNI RIVOJLANTIRISH OMILLARI.	
	D.E.Umrzakova	246-254
37	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI.	
	Kuldoshev Lazizjon Sharifovich	255-259
38	НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ТУРИСТСКОЙ ДЕСТИНАЦИИ	
	Усманова Дилафруз Каршиевна	260-266
39	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.	
	D.Sh.Hakimov, V.R.Tursunov	266-272
40	ELEKTRON TIJORAT SOHASIDA QO'LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING AHAMIYATI	
	Tashmatov Sharaf Urokboyevich	273-278